

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

**„UMĚNÍ NENÍ PRAVDA, ALE LEŽ, KTERÁ UMOŽŇUJE
POZNAT PRAVDU“ / P. Picasso**

VICE VERSA

BcA. Eva Hegedúsová

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra designu

Studijní program Design

Studijní obor Design

Diplomová práce

**„UMĚNÍ NENÍ PRAVDA, ALE LEŽ, KTERÁ UMOŽŇUJE
POZNAT PRAVDU“ / P. Picasso**

VICE VERSA

BcA. Eva Hegedúsová

Vedoucí práce: Doc. Petr Vogel, M.A

Katedra designu

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, květen 2018

.....
podpis autora

PODĚKOVÁNÍ

Ďakujem,

pánovi doc. Petrovi Vogelovi za vedenie mojej diplomovej práce a oporu počas celého štúdia. Moje poďakovanie ďalej patrí pánovi prof. Hansovi Stoferovi a pani Melanie Isverding za konzultácie v začiatkoch práce, firme Mondomed za poskytnutie materiálu i všetkým ostatným, ktorí mi pomohli k jej realizácii.

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE	1
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE	6
2.1. Krabica na topánky ako biografická miestnosť	7
2.2. Človek a schránka	8
2.3. Voda	9
2.4. Návrat	11
3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY	12
3.1. Materiál	12
3.2. Dokument	14
3.1. Závěrečný proces	15
4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR	16
4.1. Popis díla	16
4.2. Technologická specifika	17
4.3. Prínos práce pro daný obor	18
5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	19
a) Knižní a periodická literatura	19
b) Internetové zdroje	19
6. RESUMÉ	20
7. SEZNAM PŘÍLOH	21

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Autorská tvorba je ústřednou tématou méj práce a doterajšieho štúdia. Znamená proces, kedy sa zaoberám interakciou medzi mnou a vonkajšími podnetmi. Šperk sa stal mojím najbližším médiom vo výtvarnej tvorbe. Stretávam rôzne polohy, v ktorých pôsobím, pozorujem jeho miesto v našej spoločnosti a tiež význam, ktorý má v intímnom ponímaní človeka.

Pre pochopenie charakteru méj tvorby chcem uviesť princíp blízky animizmu, ktorý u mňa prevláda pri vnímaní objektov. Hmota má svoju reč, ktorou k nám hovorí. Celé moje štúdium je snaha precítiť túto skutočnosť a nadviazať dialóg. Pojem materializmus pre mňa v tomto kontexte mení význam, lebo material považujem za niečo, čo odráža svet nehmotný.

Práve to je jeden z najdôležitejších momentov - ak je môj predpoklad správny, prostredníctvom hmoty, môžem skúmať svet nehmotný a naopak. Princípy, ktoré fungujú v nehmotných sférach, dokáže zobrazit' hmota. Táto schopnosť navzájom sa reflektovať je to, čo ma na tvorbe fascinuje.

Pre vysvetlenie môže byť toto tvrdenie premietnuté do formy literárnej. Slovo a reč je fenomén, akýsi kód, ktorý dokáže vo forme metafory zachytiť skutočnosť presahujúcu jej prvotný význam.

“Nevstúpiš dvakrát do tej istej rieky!”, známy citát kde Hérakleitos¹ našiel v obraze prírody nadčasovú myšlienku neustáleho pohybu, ktorý život vo svojej podstate predstavuje. Nemožnosť vrátiť okamih do rovnakej situácie je tak skutočný ako nemožnosť dostať vodu späť proti prúdu.

Pri svojom prieskume som narazila na blog, kde jeho autorka venovala článok vyššie uvedenému citátu. Obsah sa upriamil na partnerské návraty. Je to príklad na ďalšiu skutočnosť, ktorú chcem vo svojej práci spomenúť, a to: interakciu.

Človek vidí vonkajšie podnety na základe svojho vnútorného “obsahu”. Preto cez pozorovanie okolitého sveta, pozorujeme zároveň seba, či si to uvedomujeme, alebo nie.

Svoje práce sprevádzam textom, v ktorom sa snažím vysvetliť zámer a myšlienky, ktoré ma viedli. Nepovažujem však za dôležité, aby ho ten, kto šperk nosí, videl a vnímal z toho istého uhlu. V spojitosti s každým človekom, sa tak stáva šperk osobitý.

Prepojenie medzi šperkom a človekom je tak silné, že až v jeho prítomnosti napĺňa svoju podstatu. Tento charakter považujem za kľúčový. Odlišuje sa tým od ostatných výtvarných riešení. Okamih, keď človek nosí šperk, stane sa súčasťou jeho osoby. Predpokladám, že práve priama integrácia je dôvod, pre ktorý má šperk odjakživa tak silné miesto v spoločnosti a priťahuje ľudí, z tak rozličných prostredí a pomerov. Odráža to ich vzťah k sebe. Je vedomým, či nevedomým prostriedkom k vlastnej identifikácii. Kto som, alebo možno kým by som chcel byť? Ako chcem, aby ma videli ostatní? To všetko sú otázky, ktoré

¹ Hérakleitos z Efezu, grécky filozof -535 – 475 pr. n. l.

otvárajú psychologickú stránku nosenia šperku. Človek na fyzickej úrovni dočasne dotvára svoj vzhľad - "tvorí sám seba".

Tu sa môžeme opäť vrátiť k myšlienke, že hmota odráža svet nehmotný. Ľudská bytosť má prirodzenú potrebu formovať sa a zdokonaľovať, čo pravdepodobne podvedome demonštruje svojím fyzickým skrášľovaním.

Zaujímam sa o šperk ako jeho autor, remeselník, pozorovateľ a v malej miere i ako jeho vlastný nositeľ. Všetky tieto perspektívy ponúkajú špecifický pohľad a prinášajú odlišný zážitok. Má jednoznačne nespočetné množstvo tvárí. Zatiaľ som sa nezamerala na jedinú z nich. Platí to aj o témach, ktorými sa zaoberám. Napriek tomu však naprieč svojou tvorbou badám charakteristické rysy, ba niekedy až opakujúce sa momenty. Častokrát odlišný materiál odvádza pozornosť, no systém, ktorý pri tvorbe volím, má svoje tempo a kroky.

Bakalárske štúdium som uzatvorila experimentálnou sériou objektov a šperkov na tému *Príroda a ľudská činnosť*. Skutočne to pre mňa bola hraničná téma, s ktorou skončilo i akési "éterické" obdobie, kedy som volila ľahké vzdušné kompozície, či polo transparentný materiál, ktorý mi v tom čase svojím charakterom a svetelnými vlastnosťami najväčšmi dovoľoval dotknúť sa témy nehmotného sveta hmotou.

Potom prišla zmena. Čím ďalej tým viac sa východiskom pre moju tvorbu stávali ťažšie, zemské materiály.

Základ práce stál na myšlienke, že napriek nesmiernej diverzite ktorá existuje na fyzickej úrovni, pochádza každá entita z toho istého zdroja. Technickým riešením bol proces, kde kruh z termostatickej hmoty formujem do rozličných objektov. V teoretickej rovine je možné jednotlivé objekty “rozuzliť” do základného tvaru kruhu, čo predstavuje ich podstatu.

Vraciam sa k tomu, lebo spôsob akým k téme a danému materiálu pristupujem je blízky mojej diplomovej práci. Snažím sa tu porozumieť princípu ako funguje hmota a pracovať s ňou tak, aby nielen niečo zobrazovala, ale aby sa stala so svojím charakterom samotným obsahom témy. V oboch prípadoch pracujem pri formovaní s určitou mierou náhody. Základ oboch vychádzal z tvarovania objektov rukami. (Príloha 1)

Ďalšou prácou, v ktorej nachádzam nadväznosť, je séria náhrdelníkov a objektov na tému *Vzťah*. Bližšie si ju špecifikujem a zaoberám sa konkrétne “zvetrávaním” ľudských vzťahov. Čo prirovnávam, k rôznej odolnosti materiálov spojených do jedného celku, idúcich spolu naprieč dobou. Práve faktor času tu zohráva rolu a je novým aspektom v mojej tvorbe. Pracujem s vedomím človeka, ktoré dokáže na základe skúseností a predstavivosti predvídať. Tým sa zároveň začína téma pominuteľnej formy, ku ktorej sa vraciam. (Príloha 2)

Zimný semester tretieho ročníku som vycestovala na výmennú stáž do nemeckého mesta Halle. Ateliér práve dostal nového profesora, ktorý zadal úvodnú tému "Krabica na topánky". Úlohou bolo vytvoriť z klasickej lepenky funkčnú krabicu na topánky odpovedajúcu vlastnej veľkosti nôh. Táto téma bola doprevádzaná príbehom švajčiarskeho spisovateľa Roberta Walsera² a jeho diela Mikrogramy. Krabica mala predstavovať biografickú miestnosť človeka. Človek sa predstaví ostatným tým, aký obsah do krabice vloží.

Táto téma, i keď na prvý pohľad nemusí byť jasné ako, bola impulzom pre smerovanie mojej diplomovej práce.

² Robert Otto Walser, švajčiarsky prozaik, (1878 – 1956)

2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

Na konci druhého ročníka si každý študent zadáva svoju diplomovú tému. Ak si nepripraví vlastnú, má v našom obore na výber z niekoľkých tém - citátov od rôznych osobností. Odkaz, ktorý predávajú, napovedá o akú oblasť sa človek zaujíma. V mojom prípade to bol citát: *“Umenie je lož, ktorá pomáha odkryť pravdu.” / P. Picasso*

Tieto slová vyslovil Pablo Picasso pri rozhovore, ktorý bol v roku 1923 publikovaný v časopise *The Arts*.³ Vo svojej reči je presvedčivý a vyberá slová, ktoré znejú dodnes pôsobivo a dokážu upútať pozornosť človeka. Citát je atraktívny snáď i tým, ako v prvej časti provokuje, keď nazve umenie lžou. Prichádza otázka - čo je vlastne skutočnosť? V tejto chvíli je dobré doplniť citát o jeho dodatok: *...lož, ktorá nám pomáha odkryť pravdu. Aspoň tú, ktorá nám bola určená.* Umelec na jednej strane presahuje hranice bežného racionálneho myslenia, na druhej je si však vedomý obmedzených možností, ktoré ako človek má.

Dôvod pre výber tejto témy je môj zámer pracovať s materiálom vo forme metafory. To čo ma zaujíma je objekt, ktorého vonkajšia podoba je len časť a človek za ňou môže nájsť i iné roviny.

Napriek rozsiahlejšej teoretickej časti, vizuálna podoba pre mňa zostáva dôležitá. Znamená prvý kontakt. Je predpokladom nato, aby sa divák rozhodol venovať objektu svoju pozornosť a skúmať ho.

Dostávam sa, k druhej časti kapitoly, ktorá má objasniť, aké ciele sú pred prácou vytýčené. Tu sa môžem opäť oprieť o autora hlavného

³ Úryvok z interview s Marius de Zayas “Picasso speaks” in *The Arts*, New York, 1923 [2016- 02- 04]
Dostupné z: http://www.gallerywalk.org/PM_Picasso.html

citátu. V jeho duchu by mal byť cieľ: “presvedčiť ostatných o pravdivosti mojich lží”.

Moja práca reflektuje skutočnosti, ktoré si okolo seba v danom čase všímam. Pracujem s istou formou náhody, ktorá funguje ako mozaika. Zbieram jednotlivé časti a skladám ich do seba. Nekladám tak silný dôraz na konečný výsledok, lebo túto prácu považujem za cestu.

2.1. Krabica na topánky ako biografická miestnosť

Človek vložený do krabice?

Cez rôzne asociácie mi ako jedno z najsilnejších prišlo precitnutie ľudskej skúsenosti s materiálnym svetom skrz svoje vlastné telo. V mojej mysli sa vynorila spomienka na scénu z filmu Tisícročná včela natočeného podľa románu Petra Jaroša⁴, v ktorej jedna z postáv pri truhle mŕtveho, ktorému je truhla malá, vraví: “Možno, že niektorý človek po smrti vyrastie. Život ho tlačí k zemi a keď zomrie, vystrie sa.”⁵

Začala som sa venovať tomuto momentu, keď niečo niekde pasuje respektíve nepasuje. Kľúčovým sa stal špongiovitý materiál. Má tú schopnosť stlačiť sa pod tlakom, prispôbiť sa vonkajším podmienkam a potom znovu naspäť, vrátiť sa do svojej pôvodnej podoby.

⁴ JAROŠ, Peter. Tisícročná včela. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1984 [1979] ISBN: 7202684-2

⁵ Tisícročná včela, filmová sága, réžia: Juraj Jakubisko, 1983

Je to pripomenutie návratu späť. Forma, ktorú vnímame je len dočasná, ovplyvnená vonkajšími podmienkami, ktoré ju menia, tvarujú, deformujú. Existuje len v časnosti.

Dívame sa na objekt. Berie však na seba tvar, ktorý ho obklopuje. Vonkajšia podoba hovorí len skreslene o skutočnej veľkosti.

Pracujem s umelou hmotou, z mysle mi však neodchádza tá živá.

2.2. Človek a schránka

Existencia človeka na Zemi je spojená s jeho fyzickým telom. Nemôže tomu byť inak. Vďaka nemu môže prežiť jeden ľudský život. Nazývame ho tiež chrámom duše, môže sa stať i klietkou. Nepochybne je to najsilnejší zážitok človeka s matériou na tomto svete.

Dieťa, ako špongia nasáva všetky informácie, ktoré stretne. Prostredie, v ktorom vyrastá ho formuje. Stáva sa do istej miery jeho zrkadlom. Všetky zážitky sa v človeku zapíšu. Prichádzame na svet ako *tabula rasa*. Opúšťame ho plný odtlačkov a rýh.

Stres ako forma tlaku vo svojej podstate predstavuje pre človeka obranný mechanizmus. Prejavuje sa v tele na chemickej a fyziologickej úrovni. Tep sa zrýchli a hladina cukru v krvi sa zvýši, aby sa človek mohol v prípade ohrozenia lepšie brániť. Zrážanlivosť krvi prebieha rýchlejšie ako inokedy, aby pri zranení rana príliš nekrvácala. Je to stav psychického vypätia. Prirodzene by za ním malo nasledovať uvoľnenie.

Existujú mnohé štúdie o tom, ako sa mentálny stav odráža na stave fyzického tela. Tiež naopak, ako fyzická skúsenosť ovplyvňuje oblasť psychiky.⁶

Keď som prvýkrát predstavila svoj projekt, dostala sa ku mne informácia o špeciálnej vodnej terapii pre deti s diagnostikou autizmu. Je dokázané, že voda vytvára ideálne prostredie, pre regeneráciu a relax. Telo je v nej o 90% ľahšie. Najmä účinky teplej vody vplývajú na uvoľnenie svalov. Zlepšuje sa v nej pohybová činnosť, rovnováha a koordinovanie pohybov. Pôsobí tu na telo hydrostatický tlak. Mnoho detí po vodnej terapii ľahšie toleruje dotyk.⁷

2.3. Voda

Voda alebo aqua (chemický vzorec H₂O, podľa tradičného názvoslovia oxid vodný, novší systémový názov oxidán) je chemická zlúčenina vodíka a kyslíka. Je základnou podmienkou pre existenciu života na Zemi.

Za normálnej teploty a tlaku je to bezfarebná, číra kvapalina bez zápachu a chuti. V prírode sa vyskytuje v troch skupenstvách: v pevnom (sneh, ľad), v kvapalnom (voda) a v plynnom (vodná para).

Je najrozšírenejšou látkou na povrchu Zeme. Je podstatnou zložkou biosféry a má popri pôde prvoradý význam pre zabezpečenie výživy ľudstva. Tvorí 70% ľudského tela a je nevyhnutná pre rastliny a živočíchy.⁸

⁶ Stress Effects on the Body [2016- 02- 04] Dostupné z: <<http://www.apa.org/helpcenter/stress-body.aspx> >

⁷ Terapia vodou [2018- 02- 04] Dostupné z: <<http://www.cheshirefitnesszone.com/why-should-you-use-aquatic-therapy-for-children-with-autism/>>

⁸ Voda, [2016- 02- 04] Dostupné z: <<https://sk.wikipedia.org/wiki/Voda>>

Charakter vody nemá uchopiteľnú formu, ktorá je vlastná ostatným materiálom. Naopak viac než ako formu ju dokážeme pochopiť v stave pohybu. Jej kolobeh je neustály a poznáme ju vo všetkých skupenstvách. Voda je základný element našej zeme. Prvotnou zložkou, vďaka ktorej sú možné ďalšie procesy a vzniká život. Nezávisle od naučených faktov, sami poznáme vodu ako prirodzenú potrebu a súčasť života. Stretla som rozsiahle štúdie, ktoré sa venujú tejto kvapaline na chemickej, fyzikálnej, hospodárskej, ekologickej, ale aj filozofickej a duchovnej úrovni.

Milétska protofilozofia, ktorá položila základy dnešného západného myslenia, sa odpútala od gréckej mytológie. Jej vplyv na ich predstavy sa však dajú stále predpokladať na základe zažitej skúsenosti s touto formou "viery". Jej predstavitelia nerozprávajú priamo cez mytologické príbehy, ale vychádzajú z archaického videnie sveta. Používajú pri tom archetypy. Tie sa spontánne objavujú v nevedomí cez ktoré sa dostávajú do vedomia.

Milétsky filozofovia sa dotýkajú otázky pôvodu a podstaty sveta. Jej východisko vidia skôr v akomsi počiatku, z ktorého všetky veci vznikajú a do ktorého zanikajú. Jej podstata je večná a stále trvá, len podoby sa menia. V milétskej filozofii pomenovaná - *arché*.

Tálesova predstava o vzniku sveta, ktorú poznáme prerozprávanú Aristotelom hovorí: "*voda je počiatkom všetkých vecí...a preto zem spočíva na vode.*"

Jeho žiak Anaximandrosom túto predstavu odmieta. Vo fragmente zachovanom u Simplikia: "*...to nie je ani voda, ani iný z takzvaných živlov, ale akási iná neobmedzená podstata, z ktorej vznikajú všetky nebesia i svety v nich.*" (12A9 z o Simplikia; [1], 57) Anaximandros teda

tvrdí, že počiatok a princíp všetkého existujúceho - ktoré má formu, a teda aj hranicu (peras) - nemôže byť totožný s nijakým z jeho premenlivých foriem.⁹

Je tu zaujímavé sledovať ako rôzne sa dajú tieto tvrdenia chápať. Navzájom si odporujú, ale možno len každý z nich hovorí o tej istej veci z iného hľadiska. Pre ich pochopenie je jednoznačne potrebné ujasniť si jednotlivé pojmy, to v akom kontexte doby ich autori používajú. Je tiež dôležité spomenúť, že sú to myšlienky sprostredkované, teda môžu byť skreslené.

2.4. Návrat

Moment návratu. Podľa neho je pomenovaný celý cyklus prvej fázy projektu. Spočíva v samotnom priebehu a princípe na akom objekt vzniká a vracia sa do surovej podoby materiálu.

Vo svojich myšlienkach sa tiež navraciam v tomto duchu a sledujem kroky, ktoré ma priviedli do momentálneho bodu.

⁹ SZMRECSÁNYI, T.: Archetypy ako základné východiská milétskej protofilozofie, FILOZOFIA 57, 2002 str. 36, 43 [2016- 02- 04] Dostupné z: <<http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2002/1/31-47.pdf>>

3. PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

3.1. Materiál

Potom ako som našla svoje smerovanie v téme, začal sa priamo vytvárať i proces. Materiál zo špongiovitej hmoty ma viedol pri celom procese. Svojím charakterom zhmotňuje to, čo sa snažím vyjadriť slovami. Jeho vlastnosti, ktoré by možno pri inej práci predstavovali nevýhodu, sa stali v tomto projekte najsilnejšou stránkou.

Tento materiál patrí do skupiny chemických látok nazývaných aerosóly. Znamená to, že je súčasne zložený z pevného a plynného skupenstva.

Poznáme ho vo forme špongie, či inej tuhej peny. Pena ako taká je zaujímavý materiál, ktorý dodnes skúmajú vedci. Vyvíjajú nové druhy, ktorých vlastnosti upravujú pre rôzne účely. Stali sa voľne dostupné, dnes ich môžeme stretnúť v bežnom živote.

PVA špongia je syntetická huba z polyvinylalkoholu. Je to otvorený, veľmi absorpčný, porézny materiál. Je stlačiteľný, keď je suchý, expandovateľný, keď je mokrý, má vysokú pevnosť v ťahu, dobré predĺženie a vynikajúcu odolnosť voči väčšine chemikálií. PVA špongia je hydrofilná a môže mať až 12-násobok svojej suchej hmotnosti vo vode. Veľkosť buniek sa môže meniť v závislosti od požadovaného použitia; čím je bunka jemnejšia, tým lepšia je kapilárna akcia. Mokrú špongia odolá teplotám blížiacim sa 70 ° C a suchým okolo 100 ° C.¹⁰

Klasická špongia, ktorú bežne poznáme ako čistiacu pomôcku sa dá stlačiť, potom sa však plynule vracia do pôvodnej formy. Spôsobujú to jej

¹⁰ Zdroj RAMERfoam®, [2016- 02- 04] Dostupné z: <<http://www.pvafoamsponge.com>>

otvorené póry, ktoré dovoľujú priamy priechod vzduchu. V prípade PVA špongie platí podobný dej s tým rozdielom, že hmota má túto schopnosť len za prítomnosti kvapaliny v jej štruktúre. V tejto forme sa stáva flexibilnou a tvárnou. S uvoľnením tlaku, ktorý bol na ňu vyvíjaný, sa však účinok sily stráca. Špongia v suchom stave stráca flexibilitu, ale naopak nadobúda pevnosť.

Schopnosť stlačiteľnosti sa znižuje a pre deformáciu je potrebné zvýšiť tlak. Keď je dostatočne silný, v hmote zostáva odtlačok. Nie je však natoľko detailný ako pri tvarovaní v mokrom stave. Do procesu je zaradený aj ďalší faktor - čas. V zásade platí, keď sa jedna veličina zvýši, druhá sa zníži. Keď tvarujeme hmotu za mokra, nepotrebujeme vynaložiť tak veľkú silu, ale čas, ktorý je potrebný pre zachovanie tvaru sa predĺži. Kdežto v suchom stave stačí na vyformovanie okamih, ale sila a tlak sa musí zvýšiť.

Pre svoju prácu som si zvolila spôsob, kde tieto dva procesy spájam do jedného. To znamená, že formujem materiál v mokrom stave a zafixujem ho až kým sa z neho neodparí kvapalina. Tvar vytvorený, kým bola špongia mokrá a mäkká sa zachová a zostane v pevnej forme.

Ten má schopnosť vrátiť sa späť do prvotnej formy, keď opäť prejde jeho štruktúrou voda. Funguje podobne ako pamäťová pena. Tam však nastáva efekt návratu vďaka otvoreným bublinám, ktoré ju tvoria. Nepotrebuje nič okrem vzduchu, ktorý sa pomaly dostáva cez trhlinky do materiálu. V prípade PVA špongie sa vlastnosti zásadne menia najmä vďaka kvapalnej zložke.

Keďže som s podobným materiálom ešte nepracovala, venovala som prvú časť projektu jeho skúmaniu. Podobalo sa to skôr pokusom, než umeleckej tvorbe. Snažila som sa spoznať materiál v rôznych situáciách,

zaznamenať jeho reakcie a funkčné zmeny. Bol to úvod do práce s tým materiálom. Otestovala som rôzne techniky ako strihanie, rezanie, pílenie, brúsenie, vŕtanie, lisovanie, rezanie laserom, zmeny vo vákuu, či pri styku s inými chemickými látkami, možnosť lepenia či kolorovania. Neskôr som sa zamerala na schopnosť obnovy pôvodnej formy vďaka vode. Ten istý kus materiálu som vystavovala rôznym mechanickým vplyvom, ktoré nepoškodzovali jeho povrch ani neuberali z jeho hmoty.

3.2. Dokument

Forma dokumentu mi dovoľuje zachytiť premenlivý charakter tejto práce. Je to nový prístup, kde proces trvá bez definitívnej podoby. Pre jeho sprostredkovanie používam médiá ako video a fotografiu.

Vo fotosérii zaznamenávam opakované zmeny a návraty materiálu. Nie je tu dôležitá jediná, či jedinečná forma, ale súbor ako celok. Tento fakt necháva projekt otvorený a voľný pre pokračovanie. Jednotlivé fotografie zachytávajú štyri objekty, ktoré sa z umelo vytvoreného tvaru vracajú do svojej základnej formy. (Príloha 3)

Video zachytáva totožný proces v pohybe. Podáva divákovi jasnú správu o tom, aký charakter má materiál. Táto vizuálna skúsenosť je podstatná časť. Uchováva sa v predstavivosti človeka ako informácia, ktorá ovplyvní jeho ďalšie nazeranie na objekty z danej hmoty.

Od začiatku sa zaoberám materiálom, mením jeho povrch, tvar, štruktúru. Najviac ma zaujíma schopnosť, ako sa táto (de)formácia stráca. Zostáva len záznam ako spomienka.

Hmota je sprostredkovateľom. Voda predstavuje v projekte formu energie, ktorá vracia objekt do prvotnej podoby.

3.1. Záverečný proces

Prevažnú časť prípravy sa venujem skúmaniu v teoretickej rovine a experimentom ako s materiálom, tak i s médiami a formou. V záverečnej časti s hmotou pracujem viac určitým a výtvarným spôsobom so zámerom vytvoriť sériu objektov a šperkov. Stále sa však nevymaním z experimentálneho charakteru.

Po technologickej stránke si vyberám, čo najmenej deštruktívne možnosti. Zachovávam schopnosť materiálu, vrátiť sa do pôvodnej formy. Pri tvarosloví si nechávam veľkú voľnosť. Hmota samotná v sebe nesie odkaz mojej práce, a tak tvar nie je podriadený iným zámerom a môže objavovať sám seba. Vychádza z možností a vlastností materiálu. Je to časť, kde už nielen pozorujem, ale i priamo tvorím. Osvojujem si túto hmotu. Kolorujem ju, kombinujem a formujem do rôznych zoskupení. Používam spôsob modelácie pomocou tlaku a fixácie vysušením hmoty. Objekty ďalej opracovávam rezaním, brúsením a montovaním s ďalšími kovovými, či plastovými časťami.

4. POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

4.1. Popis díla

Výsledok, ktorý v diplomovej práci prezentujem je súbor objektov a experimentálnych šperkov, ktoré vznikli rozličnými spôsobmi formovania. Niektoré pozostávajú zo samostatného kusu, iné tvoria viaceré časti. Farebnosť, ktorú práca získala je súčasťou hry z nespočetnými možnosťami. Všetky tvary sú možnou variantov podoby objektu. Nie sú definitívne. Spája ich táto dočasnosť a schopnosť premeny späť do pôvodnej formy.

Náhrdelníky predstavujú objekty z PVA hmoty:

- a) Pripevnené na kovovú plochu skrutkami. Medzi touto plochou je umiestnený gumený remienok
- b) Umiestnené do kovovej podstavy s gumeným remienkom
- c) Uchytené silonovým remienkom v záhyboch objektu

Brošne predstavujú objekty, do ktorých je vložené zapínanie z jednoduchej ihly a háčika, prispôbeného tvaru objektu.

Samostatné objekty sú prezentované voľne, alebo uchytené v kovovej podstave. (Príloha 4,5)

4.2. Technologická špecifika

Pracujem s hmotou zloženou zo 100% polyvinylalkoholu. Táto špeciálna PVA špongia je dostupná ako čistiaca pomôcka. Používa sa tiež v zdravotníctve. Je možné nájsť ju v rôznych farebných prevedeniach i s rôznou pórovitosťou, ktorá neskôr ovplyvňuje jej vlastnosti a drsnosť povrchu. Technológiu spracovania si vytváram na základe možností materiálu a môjho zámeru.

Na začiatku hmotu kolorujem, aby som získala vlastný kolorit, s ktorým budem neskôr pracovať. Používam prírodné a potravinárske farbivá, ktoré vo vode prechádzajú do štruktúry hmoty.

Pripravený materiál tvarujem pomocou zväzovania, či fixovania do formy. Za tým nasleduje sušenie, ktoré môže trvať niekoľko dní.

Je tu potrebné "uzavrieť" objekt, tak aby jeho povrch, alebo aspoň jeho časť mala stále prístup k vzduchu, aby bolo umožnené odparovanie vody.

Potom ako je objekt vyformovaný a pevný vo svojej novej forme, môžeme s ním ďalej pracovať. V mojom prípade to bolo v prvom rade rezanie a brúsenie. Čím viac bol objekt stlačený, tým má väčšiu hustotu a tvrdosť. To určovalo aj možnosti mechanického opracovania.

Časť objektov je spracovaná do šperku pomocou prídavných častí z kovu a plastu. Používam mosadzný a pakfongový plech na spodné obruby a uchytenia väčšej plochy. Tie sú vytvorené vypilovaním, spájkovaním a brúsením. Ich konečnú úprava je pieskovanie a leštenie oceľovou vatou.

Pre upevnenie týchto častí je v prípade obrúb použitý tlak, čo dovoľuje flexibilita materiálu. V prípade rovných plôch sú časti pripevnené nerezovými skrutkami priamo do materiálu.

Zapínanie brošní je tvorené zo strieborného drôtu, ktoré má v spodnej časti závit. Tým je ukotvený v hmote.

4.3. Prínos práce pro daný obor

Prínos tejto práce vidím v prvom rade v osobnej skúsenosti, ktorá mi priniesla mnoho zaujímavých momentov a zážitkov.

Dovolila som si siahnuť do neznámeho prostredia a to nielen z materiálového hľadiska. Tento individuálny rozvoj môže byť v budúcnosti obohacujúci pre daný obor.

Za všeobecný prínos tiež považujem prácu s netradičným materiálom. Málo ľudí v mojom okolí poznalo jeho vlastnosti a vôbec, že existuje. V tejto práci premenil svoju hodnotu a účel. Ide tu skôr o akúsi myšlienkovú alchýmiu, než vytvorenie majstrovských kúskov z tejto hmoty. To čo mi zostáva je v prvom rade téma a cesta, na ktorú môžem ďalej nadväzovať. Nemusí byť pri tom prítomný priamo daný materiál. Šperk z tejto hmoty má svoje obmedzenia. Nehľadiac na technologické spracovanie, stále tu však zostáva jeho nestála povaha. V rámci celého projektu má však symbolickú funkciu, ktorá dostala v tomto prípade prednosť pred praktickou stránkou.

5. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. TÄUBL, Karel a kolektiv. Zlatnictví, stříbrnictví a klenotnictví. 1. vyd. Praha: SNTL Nakladatelství technické literatury, 1989. ISBN 80-03-001130-7
2. BRANIŠ, Antonín. Technologie pro I. až III. ročník SOU učební obor zlatník a klenotník. 1. vyd. Praha: Státní pedagogická nakladatelství, 1985. ISBN 80-04-24176-X
3. LINDERMANN, Wilhelm & FH Trier/Idar-Oberstein. Thinking Jewellery: On the Way Towards a Theory of Jewellery: Eine Theorie des Schmucks / A Theory of Jewellery, vyd. Stuttgart: Arnold Art Publ., 2011,. ISBN-13 978-3897903265
4. FELDERER, Brigitte; LACHMAYER, Herbert; KIEL, Erika. Alles Schmuck. Vyd. Baden: Lars Müller, 2000. ISBN 3-907078-32-2
5. JAROŠ, Peter. Tisícročná včela. vyd. Agentúra Signum, 2014. ISBN 9788097095864

b) Internetové zdroje

1. Úryvok z interview s Marius de Zayas "Picasso speaks" in The Arts, New York, 1923 [2016- 02- 04] Dostupné z: http://www.gallerywalk.org/PM_Picasso.html
2. Stress Effects on the Body [2016- 02- 04] Dostupné z: <http://www.apa.org/helpcenter/stress-body.aspx>
3. Aquatic therapy [2018- 02- 04] Dostupné z: <http://www.cheshirefitnesszone.com/why-should-you-use-aquatic-therapy-for-children-with-autism/>
4. Voda, [online] [2016- 02- 04] Dostupné z: <https://sk.wikipedia.org/wiki/Voda>
5. SZMRECSÁNYI, T.: Archetypy ako základné východiská milétskej protofilozofie, FILOZOFIA 57, 2002 str. 36, 43 [2016- 02- 04] Dostupné z: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2002/1/31-47.pdf>
6. Zdroj RAMERfoam®, [2016-02-04] Dostupné z: <http://www.pvafoamsponge.com>

6. RESUMÉ

The existence of man on Earth is connected with his physical body. It cannot be different. Thanks to it, he can live a human life. We call it the temple of the soul, it can also become a cage. Admittedly, it is the most powerful experience of man with the material side of our world.

A child like a sponge sucks all the surrounding information. The environment in which it grows up shapes it. It becomes a mirror. All experiences will be recorded in man. We come to the world as a tabula rasa. We leave it full of imprints and grooves.

The material has its own language it communicates with. My whole study is an effort to engage in dialogue. The term of materialism for me changes the meaning because the material is what reflects the nonphysical realm. This is one of the most important moments if my assumption is correct, through matter, I can explore the transcendental world and vice versa.

“Art is a lie that makes us realize the truth” P. Picasso

I deal with this topic and the question of the temporary form of things. In the project, I use a special sponge that has the ability to fix the shape in a solid and dry condition. When it gets wet, it returns to the original form again. Water plays a symbolic role here.

7. SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1 Objekt/brošňa *“Příroda a ľudská činnosť”*

Příloha 2 Náhrdelník I. II. *“Vzťah”*

Příloha 3 Fotoséria *“Návrat”*

Příloha 4 Detail obruby, zapínania

Příloha 5 Detail náhrdelníku

Příloha 6 Brošňa I., Náhrdelník I.

Příloha 7 Objekt I., Objekt II.

Příloha 8 Objekt III., Objekt IV.

Příloha 9 Náhrdelník II., Brošňa II.

Příloha 10 Brošňa III., Objekt V.

Příloha 11 Náhrdelník III., Objekt V.

Příloha 12 Brošňa IV., Brošňa V.

Příloha 13 Brošňa V., Brošňa VI.

Příloha 14 Brošňa VII., Brošňa VIII.

Příloha 15 Náhrdelník IV., Brošňa IX.

Příloha 1

Objekt/brošňa "Příroda a ľudská činnosť"

Foto: Tomáš Binter

Příloha 2

Nahrdelník I. II. "Vztah"

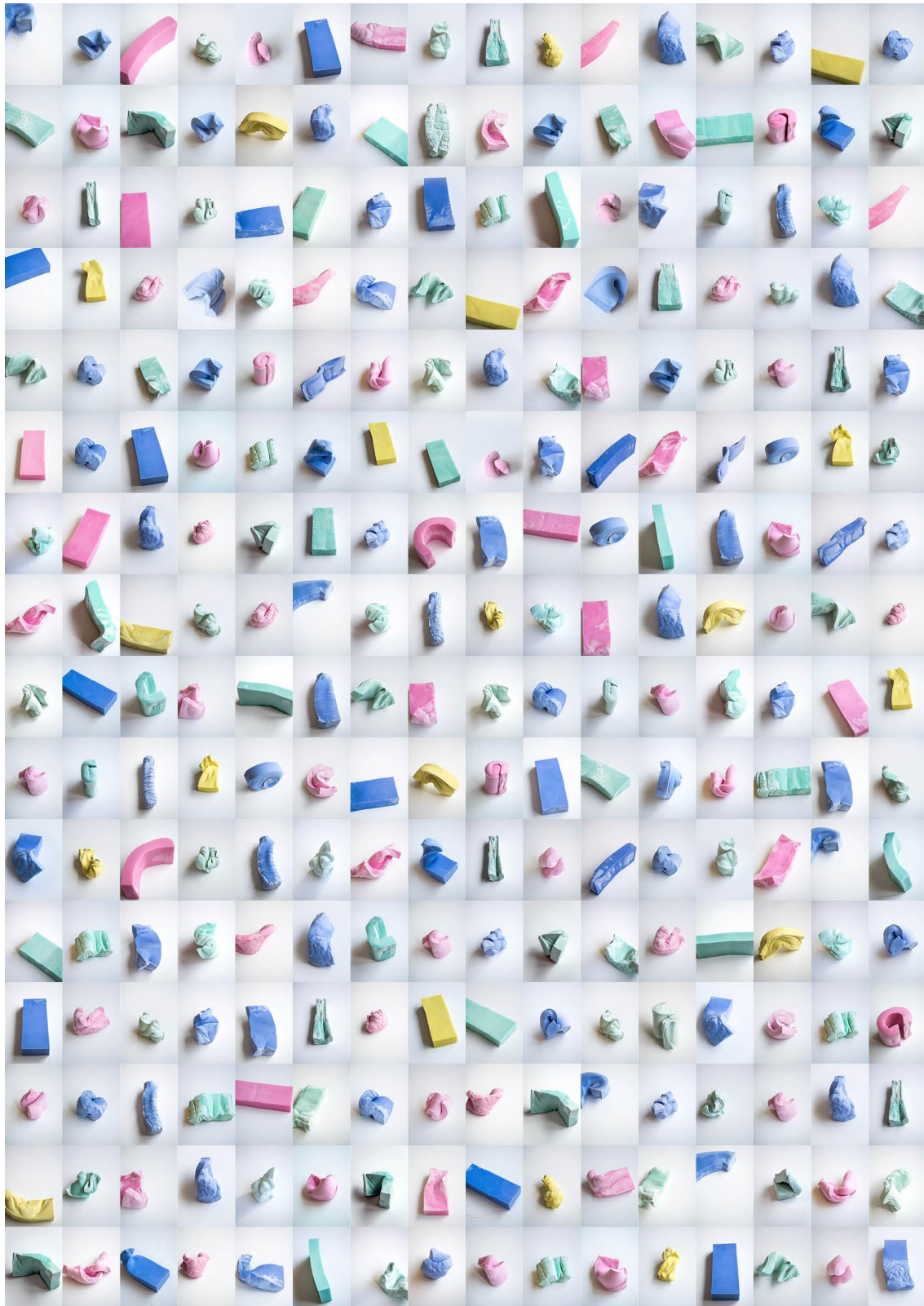
Foto: autor

Příloha 3

Fotoséria "Návrat"

Foto: autor

Příloha 4

Detail obruby, zapínania

Foto: autor

Příloha 5

Detail náhrdelníku

Foto: autor

Příloha 6

Brošňa I., Náhrdelník I.

Foto: autor

Příloha 7

Objekt I., Objekt II.

Foto: autor

Příloha 8

Objekt III., Objekt IV.

Foto: autor

Příloha 9

Náhrdelník II., Brošňa II.

Foto: autor

Příloha 10

Brošňa III., Objekt V.

Foto: autor

Příloha 11

Náhrdelník III., Objekt V.

Foto: autor

Příloha 12

Brošňa IV., Brošňa V.

Foto: autor

Příloha 13

Brošňa V., Brošňa VI.

Foto: autor

Příloha 14

Brošňa VII., Brošňa VIII.

Foto: autor

Příloha 15

Náhrdelník IV., Brošňa IX.

Foto: autor

